نمونه رایگان · بژیک bzhik.ir · حقوق مدنی ۷ عقود معین · شناسه محصول P45914

BZHIK.IR
گروه آموزشی بژیک

هر هفت عقد کتاب | متن مواد قانون مدنی | نظر مؤلف کنار نظر مشهور | ۳۲ کادر «دقت کنید»

حقوق و علوم قضایی | برگه جمع‌بندی برای مرور آخر

حقوق مدنی ۷ (عقود معین)

خلاصه ودیعه، عاریه، وکالت، ضمان، حواله، کفالت و رهن

منبع: دوره مقدماتی حقوق مدنی، درس‌هایی از عقود معین (جلد دوم) – دکتر ناصر کاتوزیان، گنج دانش

کد درس: دانشگاه پیام نور – 1223054

آخرین به‌روزرسانی: آذر ۱۴۰۵

نمونه رایگان بژیک · P45914

نویسنده خلاصه //
تیم تألیف بژیک

مناسب برای رشته‌های //
حقوق، علوم قضایی

کیفیت //
به ترتیب فصل‌ها و بخش‌های کتاب

ساختار محتوا //
متن مواد قانون، کادرهای دقت کنید، برگه جمع‌بندی

۶۷ صفحه

۷ فصل کتاب

۳۲ کادر دقت کنید

این فقط بخشی از فایل اصلی است · نسخه کامل: bzhik.ir · P45914

© Copyrights - bzhik.ir
WWW.BZHIK.IR

تهیه شده از: فروشگاه تخصصی منابع آزمونهای استخدامی "بژیک" (www.bzhik.ir)

خلاصه حقوق مدنی ۷ (عقود معین)، کاتوزیان (دانشگاه پیام نور)

هفت عقد کتاب: ودیعه، عاریه، وکالت، ضمان، حواله، کفالت و رهن

منبع درس	دوره مقدماتی حقوق مدنی، درس‌هایی از عقود معین برای دانشجویان دوره کارشناسی، جلد دوم، دکتر ناصر کاتوزیان، انتشارات گنج دانش. کتاب هر عقد را از تعریف و اوصاف شروع می‌کند، بعد انعقاد و آثار را می‌آورد و در بیشتر عقدها با انحلال تمام می‌شود. نظر خود مؤلف در هر بحث جدا از نظر مشهور آمده است.
ترتیب فایل	هر عقد یک فصل است و فصل‌ها به ترتیب کتاب آمده‌اند. متن مواد قانون هر جا کلیدی بوده، عیناً و داخل گیومه نقل شده و بقیه به زبان ساده بازگو شده است. مفهوم‌هایی که با هم اشتباه می‌شوند، مثل بطلان و فسخ دین اصلی یا شرط فعل و شرط نتیجه، در کادرهای «دقت کنید» کنار هم آمده‌اند. در پایان، برگه جمع‌بندی برای مرور آخر آمده است.

کد درس خود را پیدا کنید

کد درس	نام درس در گلستان	رشته (کارشناسی)	واحد
1223054	حقوق مدنی (۷)عقودمعین قسمت (ب)	حقوق، علوم قضایی	۳

برای این درس حذفیات رسمی ثبت نشده است؛ پس هر هفت عقد کتاب در خلاصه آمده است.

نمونه رایگان · بژیک bzhik.ir · حقوق مدنی ۷ عقود معین · شناسه محصول P45914

تهیه شده از: فروشگاه تخصصی منابع آزمونهای استخدامی "بژیک" (www.bzhik.ir)

فصل اول: عقد ودیعه

ودیعه عقدی است که به موجب آن برای نگاهداری رایگان از مالی به دیگری نیابت داده می‌شود؛ عقدی جایز، مجانی، اذنی و رضایی.

مقدمه: ماهیت ودیعه

امانت قراردادی و قانونی

- **امانت مالکانه (قراردادی):** مال به اذن مالک سپرده می‌شود و رابطه تابع تراضی است؛ مانند **ودیعه، عاریه، مضاربه و اجاره**.
- **امانت قانونی (شرعی):** ریشه قراردادی ندارد؛ مانند **لقطه، حیوان ضاله** و مالی که کسی به اشتباه و به پندار تکلیف حقوقی به دیگری می‌سپارد.
- ودیعه **امانت مالکانه** و نوعی **«استنابه»** در حفظ مال است. در عقدهای دیگر نگاهداری **فرعی و تبعی** است (اجاره، عاریه، مضاربه، شرکت)، ولی در ودیعه **نیابت در حفظ مال مقصود اصلی** است؛ از این رو آن را **امانت به معنی خاص** نامیده‌اند و قواعد عمومی امانت در همین باب می‌آید.

تعریف و قلمرو

- **ماده ۶۰۷ ق.م.:** «ودیعه عقدی است که به موجب آن یک نفر مال خود را به دیگری می‌سپارد برای آنکه آن را **مجاناً** نگاه دارد. ودیعه‌گذار را **مودع** و ودیعه‌گیر را **مستودع** یا **امین** می‌گویند.»
- جوهر عقد: ۱) مال **برای نگاهداری** سپرده شود؛ ۲) گیرنده آن را حفظ کند و **با نخستین مطالبه** بازگرداند.
- اگر نگاهداری مقصود اصلی نباشد، ودیعه نیست: مال برای **انتفاع** گیرنده، **عاریه یا اجاره** است و مال برای **فروش یا تعمیر**، **وکالت یا اجاره**.
- صرف گذاشتن مال نزد کسی که تعهد نگاهداری نکرده، ودیعه نیست: دوچرخه کارگر در دکان کارفرما، پالتوی مهمان روی صندلی میزبان، کلاه مشتری روی جالباسی رستوران، کیف مسافر در اتاق مهمانخانه.
- **ماده ۶۳۲ ق.م.:** کاروانسرادار، صاحب مهمانخانه، حمامی و امثال آنان وقتی مسئول اشیاء واردین‌اند که آن اشیاء **نزدشان ایداع** شده یا **طبق عرف بلد** در حکم ایداع باشد.
- مستودع باید **عین** مال را برگرداند، حتی اگر **مثلی** باشد؛ توافق بر مصرف مال و رد مثل، ودیعه نیست.

دقت کنید: عبارت «مال خود را می‌سپارد» در ماده ۶۰۷ (متأثر از ماده ۱۹۱۵ قانون مدنی فرانسه) توهم عینی بودن را می‌سازد؛ ولی ودیعه رضایی است و قبض در وقوع آن اثر ندارد.

- تعریف مؤلف: «عقدی است که به موجب آن برای **نگاهداری رایگان** از مالی به دیگری **نیابت** داده می‌شود». قید **رایگان** ودیعه را از **اجیر گرفتن** برای نگاهداری (اجاره) جدا می‌کند.

نمونه رایگان · بژیک bzhik.ir · حقوق مدنی ۷ عقود معین · شناسه محصول P45914

این فقط بخشی از فایل اصلی است · نسخه کامل: bzhik.ir · P45914

تهیه شده از: فروشگاه تخصصی منابع آزمونهای استخدامی "بژیک" (www.bzhik.ir)

اوصاف ودیعه

- **عقد است:** دو قصد انشاء لازم است، از مودع (سپردن و دادن نیابت) و مستودع (پذیرفتن حفاظت). اذنی که موضوع قصد مشترک نشود ودیعه نمی‌سازد (ماده ۶۳۲)، وگرنه ودیعه **ایقاع** می‌شد. نتیجه: **فسخ هر یک** رابطه را از بین می‌برد و تجدید آن **تراضی دوباره** می‌خواهد.
- **جایز است:** مالک یا امین هرگاه بخواهد عقد را برهم می‌زند (**ماده ۶۱۱ ق.م.**). ولی تا عقد برهم نخورده، تعهدها محترم است و پس از فسخ هم **توابع عرفی احترام به پیمان** لازم است؛ امین نمی‌تواند مالی را که در سفر همراه دارد به بهانه فسخ در راه رها کند. اثر فسخ **نسبت به آینده** است.
- **رایگان است:** خدمت امین عوض ندارد و همین، ودیعه را از **اجاره** جدا می‌کند. با این حال می‌توان شرط کرد مالک **پاداشی (حق‌الحفاظه)** بدهد؛ این پاداش **فرعی** است، چنان‌که شرط عوض در **هبه** ماهیت آن را عوض نمی‌کند.
- **اذنی است:** اثر مستقیم عقد **اعطای نیابت** است و امین **مأذون در تصرف** می‌شود؛ تعهدهای دو طرف با **تسلیم مال** پدید می‌آید. نظر مقابل، تعهدها را ناشی از عقد ولی **معلق به تسلیم** و عقد را **عهدی** می‌داند. به نظر مؤلف **نظر نخست قوی‌تر** است، چون وصف عقد با **اثر مستقیم** آن سنجیده می‌شود؛ مانند **وکالت و عاریه**.
- **رضایی است:** طبق **ماده ۱۹۱ ق.م.** «عقد محقق می‌شود به قصد انشاء» و اصل، **رضایی بودن** قراردادهاست. هر جا قبض شرط وقوع یا صحت است قانون تصریح کرده: **رهن، وقف، حبس و هبه**؛ در ودیعه چنین تصریحی نیست.

> ⚠ دقت کنید: **قبض در وقوع** ودیعه نقشی ندارد، ولی در **تحقق تعهد** امین مؤثر است؛ تعهد به نگاهداری و رد از **تاریخ تسلیم مال** آغاز می‌شود.

انعقاد و انحلال ودیعه

مبحث اول: انعقاد

ایجاب و قبول

- ودیعه از **جمع ایجاب و قبول** پدید می‌آید، نه فقط اذن امانت‌گذار. **ماده ۶۰۸ ق.م.:** «در ودیعه **قبول امین** لازم است، اگرچه **به فعل** باشد.» گذاشتن مال نزد کسی که نپذیرفته، رابطه قراردادی نمی‌سازد.
- قبول می‌تواند **فعلی** باشد (پذیرفتن اتومبیل در **پارکینگ**) یا **سکوت همراه با قرائن**: صاحب دکانی که در برابر درخواست نگاهداری بسته‌ای سکوت کند، ودیعه را پذیرفته و اگر دکان را رها کند و بسته دزدیده شود، مسئول تفریط است.

اثر قبض

- پس از تراضی، امین می‌تواند **بی اذن دوباره** مال را به تصرف درآورد. از تاریخ تسلیم، متعهد به نگاهداری و رد است؛ می‌تواند عقد را برهم زند ولی از **آثار تسلیم** آزاد نمی‌شود و باید تا رد مال آن را نگاه دارد.
- تسلیم بی تراضی بر ودیعه، «امانت مالکانه» نیست. قبض باید **به رضای امین** باشد؛ مستودعی که به پذیرفتن مال **اجبار** شود، مسئولیتی در حفظ آن ندارد.

نمونه رایگان · بژیک bzhik.ir · حقوق مدنی ۷ عقود معین · شناسه محصول P45914

این فقط بخشی از فایل اصلی است · نسخه کامل: bzhik.ir · P45914

تهیه شده از: فروشگاه تخصصی منابع آزمونهای استخدامی "بژیک" (www.bzhik.ir)

اهلیت

- هر دو طرف باید **بالغ، عاقل و رشید** باشند (مستفاد از **ماده ۶۲۸ ق.م.**). ودیعه **مجنون** و **صغیر غیرممیز** باطل است؛ **سفیه** و **صغیر ممیز** با **اذن یا اجازه ولی یا قیم** می‌توانند ودیعه بگذارند یا امین شوند (**ماده ۱۲۱۴ ق.م.**).
- سفیه حتی برای سپردن مال (که از خدمت رایگان سود می‌برد) اهل نیست، چون ارزش حفظ مال را نمی‌شناسد و در احراز امانت دیگران دقت نمی‌کند.
- **ماده ۶۱۰ ق.م.:** کسی که مالی را از شخص **فاقد اهلیت** به ودیعه قبول کند و مال در ید او ناقص یا تلف شود **ضامن** است (در حکم غاصب). جمع آن با **ماده ۳۰۶ ق.م.:** اگر پذیرفتن برای **جلوگیری از ضرر** به محجور و در شرایط ماده ۳۰۶ باشد، مال **امانت شرعی** است.

سپردن مال به محجور

- محجورِ امین تعهدی به حفظ ندارد (ودیعه نافذ نیست) و چون به اذن مالک بر مال دست یافته **غاصب هم نیست**؛ پس مسئول تلف در **حادثه خارجی** یا اهمال نیست. ولی اگر خود مال را **تلف کند**، طبق قواعد ضمان قهری ضامن است (**ماده ۱۲۱۶ ق.م.**).
- مالک هم با سپردن مال به محجور **سبب تلف** را فراهم کرده؛ باید دید سبب او قوی‌تر است یا مباشرت محجور:
  - **صغیر غیرممیز و مجنون:** سبب مالک قوی‌تر است. **ماده ۱۲۱۵ ق.م.:** «هرگاه کسی مالی را به تصرف صغیر غیرممیز و یا مجنون بدهد، صغیر یا مجنون مسئول ناقص یا تلف شدن آن مال نخواهد بود.»
  - **صغیر ممیز و سفیه:** کارشان سبب نزدیک‌تر به تلف است و **ضامن‌اند** (ماده ۳۳۲ ق.م. و مفهوم مخالف ماده ۱۲۱۵).
  - اگر **هر دو طرف محجور** باشند، اذن مالک هم بی‌اعتبار است و **گیرنده** مسئول نقص و تلف است.

اثبات ودیعه

- پیش از اصلاح سال ۱۳۶۱، طبق **ماده ۱۳۰۶ ق.م.** ودیعه بیش از **پانصد ریال** تنها با شهادت ثابت نمی‌شد (تسلیم و رد، چون واقعه حقوقی است، با شهادت هم ثابت می‌شد). این ماده در اصلاح ۱۳۶۱ **حذف** شد و اکنون همه دلایل پذیرفته است؛ موکول کردن اثبات به سند، امانت‌های عرفی بی‌رسید را به هدر می‌داد.

مبحث دوم: انحلال

- ودیعه به **اراده هر یک از طرفین فسخ** و به **موت** هر یک و **سفه** (جایی که رشد معتبر است) **منفسخ** می‌شود (**ماده ۹۵۴ ق.م.**)؛ **جنون** هم بی‌گمان از همین اسباب است. **مواد ۶۲۶ و ۶۲۸** همین را در ودیعه تکرار کرده‌اند.
- این اسباب در **گذشته** اثر نمی‌کند؛ پس واژه **«باطل»** در ماده ۶۲۶ («ودیعه به فوت امانت‌گذار باطل و امین ودیعه را نمی‌تواند رد کند مگر به وراث او») مسامحه است و درستش **«منفسخ»** است.
- **قرارداد خصوصی:** می‌توان حق فسخ را گرفت؛ همان‌گونه که وکالت با شرط ضمن عقد لازم غیرقابل عزل می‌شود (**ماده ۶۷۹ ق.م.**). ولی این شرط فقط **حق فسخ** را از بین می‌برد و ودیعه با **فوت و حجر** همچنان منحل می‌شود. ودیعه‌ای که نه فسخ شود و نه با فوت و حجر منحل شود، دیگر اذن نیست و **حق و تکلیف** جداگانه است.
- شرطی که در دید عرف **اسقاط حق استرداد مالک** باشد، **خلاف مقتضای عقد** است.

نمونه رایگان · بژیک bzhik.ir · حقوق مدنی ۷ عقود معین · شناسه محصول P45914

این فقط بخشی از فایل اصلی است · نسخه کامل: P45914 · bzhik.ir

تهیه شده از: فروشگاه تخصصی منابع آزمونهای استخدامی "بژیک" (www.bzhik.ir)

- **شرط مدت** اصولاً حق فسخ را نمی‌گیرد، مگر مقصود التزام تا پایان مدت باشد؛ با پایان مدت، عقد **بی اعلام فسخ** منحل می‌شود.
- **وضع امین پس از انحلال:** عنوان او از **«امین مالک»** به **«امین شرعی»** تبدیل می‌شود؛ باید بی انتظار مطالبه، مال را به صاحب حق رد کند و تأخیر، او را **در حکم غاصب** می‌کند. (اطلاق **ماده ۶۳۱** این احتمال را تقویت می‌کند که پس از پایان موعد، تا مطالبه نشده، غاصب نباشد.)
- دو طرف می‌توانند برای پس از انحلال ترتیبی بدهند؛ مثلاً امین پس از فوت مالک، مال را تا **رشد فرزند او** نگاه دارد. امین در این فرض **وصی** مالک است.

آثار ودیعه

مبحث اول: تعهدهای امین

- دو تعهد اصلی: **حفاظت از مال** و **رد آن به مالک**. احکام امانت در ودیعه، قواعد عمومی امانت در **عاریه، اجاره، وکالت و مضاربه** هم هست.

گفتار نخست: حفاظت از مال

- امین باید مال را از **حوادث خارجی** هم مصون دارد؛ اثبات آتش‌سوزی یا دزدی کافی نیست و باید احراز شود امین **توانایی دفع خطر** نداشته و **مواظبت متعارف** کرده است (**ماده ۶۱۵ ق.م.**).
- تعهد حفاظت **تعهد به وسیله** است و امین سلامت مال را تضمین نمی‌کند. ولی اگر کار مشخصی را بپذیرد (ریختن ضدیخ، واکسن زدن گاو، سم‌پاشی درخت)، نسبت به آن **تعهد به نتیجه** دارد.
- تعهد حفاظت تا **تسلیم مال** ادامه دارد و **با فسخ از بین نمی‌رود**.

> ⚠ دقت کنید: تعهد امین به **حفاظت**، تعهد به **وسیله** است (تقصیرش باید ثابت شود)؛ تعهد او به **رد عین**، تعهد به **نتیجه** است (اثبات رد با خود امین است).

- **معیار مواظبت: ماده ۶۱۲ ق.م.:** امین باید مال را **به طوری که مالک مقرر نموده** حفظ کند. معمولاً مالک چیزی مقرر نمی‌کند، پس معیار **داوری عرف** است که گاه **قانون** تکمیلش می‌کند: رفتار **«مالک دلسوز و متعارف»**. ضابطه **نوعی** است نه شخصی؛ امین، قطع نظر از رفتارش با اموال خود، باید طبق **متعارف** عمل کند (ماده ۶۱۲). تکالیف عرفی با **زمان، مکان و نوع و ارزش مال** فرق می‌کند.
- احکام قانون در شیوه نگاهداری **تکمیلی** است، نه امری:
  - **ماده ۶۱۸ ق.م.:** مال در **جعبه سربسته یا پاکت مختوم** را امین حق باز کردن ندارد وگرنه ضامن است؛ برخلافش می‌توان توافق کرد.
  - **استعمال و انتفاع** از مال بی اذن از اسباب ضمان است (**ماده ۶۱۷ ق.م.**)، مگر لازمه حفاظت باشد (راندن اتومبیل برای حفظ باتری و لاستیک).
  - **ایداع نزد دیگری** بی اذن مالک سبب ضمان است؛ ولی گرفتن **اجیر** (مثل انباردار) یا یاری عرفی از دیگران تعدی نیست، هرچند مسئولیت امین را منتقل نمی‌کند.

این فقط بخشی از فایل اصلی است · نسخه کامل: bzhik.ir · P45914

تهیه شده از: فروشگاه تخصصی منابع آزمونهای استخدامی "بژیک" (www.bzhik.ir)

- **مسئولیت: ماده ۶۱۴ ق.م.**: «امین ضامن تلف یا نقصان مالی که به او سپرده شده است نمی‌باشد **مگر در صورت تعدی یا تفریط**.»
- **اثر تعدی و تفریط:** امین ضامن **هر تلف یا نقص** است، حتی با علت **خارجی و احترازناپذیر** (**ماده ۴۹۳ ق.م.**). این **تبدیل ید امانی به ضمانی** به معنای **انفساخ ودیعه** نیست؛ به حکم **استصحاب** عقد و اذن باقی است.
- توجه: این فایل رایگان نیست و منحصراً برای سایت "بژیک" با آدرس اینترنتی www.bzhik.ir تهیه شده است. هرگونه کپی‌برداری، بازنشر، فروش مجدد یا اشتراک‌گذاری آن در گروه‌ها و کانال‌های تلگرامی و فضای مجازی شرعاً و قانوناً ممنوع بوده و پیگرد قانونی دارد.
- اگر امین مقصر پشیمان شود و دلسوزانه نگاهداری کند، آیا امانت بازمی‌گردد؟ **اکثریت فقیهان امامیه:** صفت امانت **زائل و بازنگشتنی** است. **نظر مؤلف:** بازمی‌گردد، چون اذن باقی است و تعدی فقط **حائل** نفوذ آن بود؛ امین پشیمان هم در حال **احسان** است.
- از ظاهر قانون هم برمی‌آید که امین **از تاریخ مطالبه و امتناع یا انکار** در حکم غاصب است، نه از تاریخ تعدی: تعدی و تفریط **سبب ضمان** است و **انکار و امتناع** سبب **انقلاب ید** (**مواد ۶۱۳، ۶۱۶ و ۳۱۰ ق.م.**)؛ ماده ۴۹۳ مخصوص زمانی است که امین **در حال** تعدی است.
- **شرط ضمان امین بی‌تقصیر:** فقط در عاریه تصریح شده (**ماده ۶۴۲ ق.م.**: «اگر بر مستعیر **شرط ضمان** شده باشد، مسئول هر کسر و نقصانی خواهد بود، اگرچه مربوط به عمل او نباشد»)؛ **مواد ۶۴۲ و ۶۴۳** نشان می‌دهد این شرط با نیابت جمع‌شدنی است، پس در ودیعه هم طبق **ماده ۱۰ ق.م. نافذ** است.
- **شرط عدم ضمان امین مقصر:** جز در تلف **عمدی** و آنچه در حکم عمد است **نافذ** است. این شرط **ابراء دین** نیامده نیست؛ **تغییر علت** است، نه از بین بردن معلول.

> ⚠ دقت کنید: **شرط ضمان** امین بی‌تقصیر **نافذ** است (قیاس با ماده ۶۴۲)؛ **شرط عدم ضمان** امین مقصر هم **نافذ** است، **جز در تلف عمدی.**

گفتار دوم: رد مال

- **رد عین:** امین حتی مال **مثلی** را نمی‌تواند مصرف کند و مثلش را بدهد؛ بانکی که اسکناس در صندوق امانتش سپرده شده، نمی‌تواند آن را به جریان بگذارد (**ماده ۶۱۹ ق.م.**). تعهد رد **به نتیجه** است و **اثبات رد با امین** است.
- **ماده ۶۲۰ ق.م.:** امین مال را **به همان حالی که در موقع پس دادن موجود است** مسترد می‌کند و ضامن نواقصی که مربوط به عمل او نباشد نیست. نقصی که عرفاً **تلف** نباشد، تکلیف رد عین را برنمی‌دارد.
- رد، **منافع** را هم می‌گیرد: **بره** گوسفند امانتی (**ماده ۶۲۳ ق.م.**).
- **ماده ۶۲۱ ق.م.:** اگر مال **قهراً** از امین گرفته شود و او بدلی بگیرد، باید آن را به امانت‌گذار بدهد؛ ولی امانت‌گذار می‌تواند **مستقیماً به قاهر** رجوع کند، چون گرفتن بدل از سوی امین **فضولی** است.
- امین فقط مال را در اختیار مالک می‌گذارد و **هزینه ارسال** آن بر او نیست.
- **تقصیر در رد:** با **مطالبه مالک** و **امتناع، انکار** یا **تأخیر بی عذر** محقق می‌شود (**مواد ۶۱۶، ۶۳۲ و ۳۱۰ ق.م.**). در **فوت، جنون، سفه یا پایان مدت**، مطالبه شرط نیست، ولی **عذر موجه** (معلوم نبودن وراث) تقصیر را برنمی‌دارد.

نمونه رایگان · بژیک bzhik.ir · حقوق مدنی ۷ عقود معین · شناسه محصول P45914

این فقط بخشی از فایل اصلی است · نسخه کامل: bzhik.ir · P45914

تهیه شده از: فروشگاه تخصصی منابع آزمونهای استخدامی "بژیک" (www.bzhik.ir)

- **قصد تملک:** تصرف امین **به نیت تملک** عنوان امین را از بین می‌برد و **عزم به غصب** به معنای **فسخ** ودیعه است؛ نیت از **امارات** احراز می‌شود، مثل انکار و پنهان کردن ودیعه.

> ⚠ دقت کنید: **تعدی، تفریط یا قصد انتفاع** ودیعه را منحل نمی‌کند؛ ولی **قصد تملک و انکار** امین را از امانت بیرون می‌برد.

- **اثر تقصیر در رد: ماده ۶۱۶ ق.م.:** با امتناع از رد پس از مطالبه، **از تاریخ امتناع** احکام امین بر او مترتب نیست و ضامن هر تلف و نقص است، اگرچه مستند به فعل او نباشد؛ **ماده ۶۳۱** آن را به همه امین‌ها گسترش داده است. **ماده ۳۱۰ ق.م.:** امینی که **منکر** شود، **از تاریخ انکار** در حکم غاصب است.
- **رد به چه کسی: ماده ۶۲۴ ق.م.:** به کسی که مال را از او گرفته، **قائم‌مقام قانونی** او یا **مأذون در اخذ**؛ و در ضرورت و عدم دسترسی، به **حاکم**. امین نمی‌تواند رد را به **اثبات مالکیت** مودع موکول کند، مگر دادگاه مال را **توقیف** کند. جز در امتناع یا عدم دسترسی، سپردن مال به حاکم یا صندوق دادگستری او را بری نمی‌کند.
- **ماده ۶۲۵ ق.م.:** اگر ثابت شود مودع مال را **غصب** کرده، امین باید به **مالک حقیقی** رد کند و اگر مالک معلوم نباشد، تابع احکام **مجهول‌المالک** است؛ از جمع مواد ۶۲۴ و ۶۲۵، مودع **اماره مالکیت** دارد.
- مال سپرده‌شده به **وکالت، ولایت یا قیمومت** به خود مالکِ غیرمحجور رد می‌شود (**ماده ۶۳۰**). **فوت مودع:** رد به **وارث** (ماده ۶۲۶) و در تعدد و اختلاف وراث، به **حاکم** (ماده ۶۲۷). **حجر مودع:** عقد منفسخ و رد به کسی که **حق اداره اموال محجور** را دارد (ماده ۶۲۸).
- **رد معادل:** در تلف با تعدی و تفریط؛ در تلف به دست **شخص خارجی** و گرفتن بدل (ماده ۶۲۱)؛ و در مال **بیمه‌شده** که در حادثه تلف شود: امین مسئول نیست ولی **خسارت بیمه** از آن مالک است، به شرط پرداخت **حق بیمه** به امین (**مواد ۶۳۳ و ۳۰۶**). در حکم به قیمت، به نظر مؤلف **بهای روز صدور حکم** معیار است (بعضی **تاریخ تلف** را معیار دانسته‌اند).

مبحث دوم: تعهدهای امانت‌گذار

- ودیعه تعهدی برای مودع نمی‌آورد مگر **شرط عوض** شود؛ ولی در اجرای عقد باید **خسارت امین جبران** شود، چه از **هزینه نگاهداری و رد** باشد، چه از **تقصیر مالک**.
- **ماده ۶۳۳ ق.م.:** «امانت‌گذار باید مخارجی را که امانت‌دار برای حفظ مال ودیعه کرده است به او بدهد.» **هزینه ضروری** روشن است؛ درباره **هزینه مفید** (صندوق نسوز، بیمه) معیار رفتار **انسان متعارف** است: هزینه‌ای قابل مطالبه است که احتمال مفید بودنش به مراتب بیش از ضرر آن باشد.
- **هزینه رد** بر عهده **امانت‌گذار** است (قانون مدنی).
- **زیان ناشی از عیب مال** (مثلاً آتش گرفتن سیم‌کشی فرسوده اتومبیل و سوختن اموال امین): تابع **قواعد عمومی مسئولیت مدنی** است و اماره‌ای به سود امین نیست؛ امین باید ثابت کند مودع از عیب **آگاه** بوده یا عرفاً باید آگاه می‌بود و آن را نگفته است. در **عیب آشکار** یا معلوم برای امین، مالک مسئول نیست.
- **ماده ۶۳۹ ق.م.:** «هرگاه مال عاریه دارای عیوبی باشد که برای مستعیر تولید خسارتی کند، معیر مسئول خسارت وارده نخواهد بود **مگر اینکه عرفاً مسبب محسوب شود.** همین حکم در مورد **مودع و موجر** و امثال آنها جاری می‌شود.»

این فقط بخشی از فایل اصلی است · نسخه کامل: bzhik.ir · P45914

پایان نمونه رایگان

آنچه خواندید فقط بخشی از فایل اصلی «خلاصه حقوق مدنی ۷ عقود معین» بود: جلد و هفت صفحه اول از ۶۷ صفحه.

نسخه کامل این‌ها را هم دارد:

- ادامه فصل اول و فصل دوم: عقد ودیعه، تعهدهای امین و عقد عاریه
- فصل سوم: عقد وکالت؛ اثر وکالت، تعهدات وکیل و موکل، فسخ و انفساخ
- فصل چهارم و پنجم: عقد ضمان و عقد حواله؛ نقل ذمه، حق رجوع، اعسار محال‌علیه
- فصل ششم و هفتم: عقد کفالت و عقد رهن؛ شرط‌های رهن، آثار رهن، حق تقدم و حق تعقیب
- برگه جمع‌بندی برای مرور آخر و کادرهای «دقت کنید» در همه فصل‌ها

برای تهیه نسخه کامل به صفحه همین محصول در بژیک بروید:

صفحه محصول P45914 در bzhik.ir

https://bzhik.ir/shop/دانلود-خلاصه-جزوه-حقوق-مدنی-7-عقود-معین-کاتوزیان--P45914/دانلود-خلاصه-جزوات-دروس-رشته-حقوق-پیام-نور-1223054-pdf.html